

Kako smo poslovali v prvem polletju?

31. julija je bil sestanek strokovnih delavcev finančne službe, službe za organizacijo proizvodnje, prodajne službe, nabavne službe, ekonomsko organizacijske in kadrovske službe. Na sestanku so razpravljali o vzrokih, zakaj naš finančni rezultat ni takšen, kot bi lahko bil.

Nekaj vzrokov je vsekakor takšnih, na katere več ali manj ne moremo vplivati. Eden takšnih je podražitev surovin in 5% povečanje carin nanje. Tov. Lakner iz nabavne službe je v razpravi opozoril, da bi nabava lahko tudi tu prihranila nemajhno vsoto denarja, če bi imela bolj proste roke in pa seveda denar ob vsakem času. »Kot vemo, barometer cen vedno niha in ujetj bi bilo treba najugodnejši trenutek za kupčijo,« je ob zaključku dejal tov. Lakner. Določene cene tudi močno vplivajo na naš dohodek, saj so prodajne cene že nekaj časa nespremenjene, surovine pa so vsako leto dražje.

Mnogo vzrokov pa moramo iskati znotraj kolektiva. Navedel bom le nekaj važnejših, to je le tiste, ki nam najbolj jemljejo naš zaslužek. Eden od najbolj aktualnih je poraba surovin. Neredko se zgodi, da naš gotovi izdelek tehta 10,5 kg namesto 10 kg, kot to dopušča dokumentacija. To pomeni, da smo 0,5 kg gotovega izdelka nekemu podarili in s tem sebi odrezali tanjši kos kruha. Kakšen je odstotek izgube, pa vedo povedati tisti, ki nabavljajo surovine, in pa tisti, ki so vložili svoje delo v ta izdelek. Zato je bilo predlagano, da se poleg nagrajevanja za kvaliteto izdelka uvede tudi nagrajevanje za pravilno porabo surovin. Predvidevanja so pokazala, da bi bil prihranek večji in bi se tudi osebni dohodek posameznika lahko veliko izboljšal. S tem bi vplivali na zavest delavcev, da bi lepše ravnali s surovinami.

Prodajna služba je predlagala, naj vsi odgovorni v podjetju bolj prislusneje povpraševanju po določenih proizvodih in da to izkoristimo tudi z nadurnim delom, če bi bilo potrebno. Bolj kot do sedaj bi se morali oprijeti izdelovanja rentabilnih izdelkov in ne izdelovati nekaj za vsako ceno. Tudi veliko serijska proizvodnja prinaša dober finančni rezultat in tega bi se tudi v praksi morali

povsem zavedati. V nadaljevanju razgovora so prisotni opozorili še na eno »rak rano« naše prodajne politike: že nekaj časa vemo, da je naša trgovska mreža naša najboljša pot. Znano je, da kupci — grosisti zahtevajo zelo visoke rabate in da zelo nereditno v naši lastni trgovski mreži, pa nam prinese gotov denar, in to takoj. Sklenjeno je bilo, da se mora prodaja preko trgovske mreže povečati. Za to je zadolžena prodajna služba.

Na koncu razgovora so nekateri prisotni razpravljali o razlogih, ki

so pripeljali do tega, da je naša proizvodnja manjša kot smo predvidevali s planom za leto 1970. Pomembni vzrok za tako stanje moramo iskati v tem, da je del strojev zastarel in se pri njih pogosto pojavljajo okvare, ki za dalj časa onemogočajo redno proizvodnjo. Z načrtnim nabavljanjem nove strojne opreme, ki jo v praksi že izvajamo, se bomo izognili tudi temu pojavu.

Razprava in priporočila s tega sestanka so jasna in upati je, da bodo vse pripombe in vsi predlogi v bodoče upoštevani. Z izpolnitvijo proizvodnega in finanč-

nega plana pa si bomo ustvarili pogoje, da naša modernizacija kot tudi naši osebni dohodki ne bosta postala vprašanje, o katerem bi bilo treba z bojaznijo govoriti. Še več: z boljšim gospodarjenjem lahko pričakujemo boljši osebni dohodek kot tudi hitrejšo modernizacijo tovarne.

O gospodarjenju so razpravljali že v proizvodnih delovnih enotah. O tem je razpravljala tudi konferenca ZK, sklepe razprave in ukrepe pa je sprejel delavski svet podjetja.

O razpravi, predvsem pa o sprejetih sklepih, bomo pisali prihodnjč.

JANEZ JEREB

Delavci strokovnih služb med razpravo o poslovanju v prvem polletju

Zveza komunistov:

Delo po programu

Pred kolektivnim dopustom sta se sestala odbor za obveščanje in odbor za kadrovska vprašanja pri ZK. Oba odbora ugotovljata, da je v podjetju — tako med delavci proizvodnih delovnih enot kakor tudi med delavci strokovnih služb — vrsta ljudi, ki žele delati v organizaciji komunistov.

Odbora sta razpravljala o številčnem in kadrovskem sestavu članstva ZK v Savi. Ugotovljeno je, da je prav in potrebno vključiti v organizacijo vse tiste, ki v

njo žele vstopiti in se strinjajo s programom ZK. V organih upravljanja in na delovnih mestih je veliko delavcev, ki z vso vestnostjo delajo za dobro naše skupnosti, za uspešno poslovanje v korist članov delovne skupnosti Save.

Člani obeh odborov so po temeljiti razpravi sklenili, da je potrebno akcijo sprejema novih članov ZK izpeljati kar najbolj organizirano, natančno in kvalitetno. Za začetek so se dogovorili:

- da je potrebno posebno več mladih, dobrih delavcev vključiti v vrste komunistov. To velja tudi za mlajše strokovne delavce, ki uspešno delajo na svojih delovnih mestih in uživajo ugled med člani delovne skupnosti. Priprave za sprejem novih članov bi potekale v vseh delovnih enotah, nalogo pa je dolžna izpeljati komisija in člani ZK v delovnih enotah;

- sprejet je bil tudi sklep, da se o sprejemanju novih članov ZK informira vsa delovna skupnost;

- vsi, ki so kandidati za sprejem, bodo v naslednjem mesecu seznanjeni s programom in nalogami ZK.

Ker želimo, da bi bili kandidati seznanjeni, kaj dela ZK v podjetju, jih bodo sekretarji oddelkov in vodje grup že pred sprejemom povabili na sestanke, posvetovanja, konferenco, ipd.

VINKO KEPIC

VABILO UPOKOJENCEM

Obveščamo vse upokojujence, bivše člane kolektiva Sava, da bomo tudi letos organizirali brezplačni dvodnevni izlet v Novigrad. Prosimo vse, ki se nameravajo udeležiti izleta, da se prijavijo v oddelku za socialno delo najkasneje do 4. septembra letos. Napišite dopisnico ali pa se prijavite po telefonu (22521, int. 221).

Izlet bo v ponedeljek, 14. septembra, odhod pa bo ob 14.30 izpred obrata II, kjer bodo stali avtobusi.

Vrnitev bo v sredo zvečer do 20. ure.

ODDELEK ZA SOCIALNO DELO

O racionalizaciji

Pred seboj imam zajeten kup dokumentov o racionalizaciji št. 352. Tov. CIRIL ZAVRL je predlagal komisiji za izume in tehnične izboljšave ter koristne predloge naslednje: Dopolnitev električne napeljave pri konfekcijskih strojih HEB PIRELLI - KRUPP.

Strokovni delavci, strokovne službe in imenovana komisija je po zelo obsežnem in zahtevnem postopku ugotovila, da je uvedba racionalizacije tov. Zavrla sprejemljiva in da znaša letni prihranek 104.645,00 N din.

Po vrednosti prihranka je to ena od zelo uspešnih racionalizacij, zato je avtor prejel primerno nagrado.

J. S.

S seje odbora za obveščanje in odbora za kadrovska vprašanja pri ZK

OBISKI

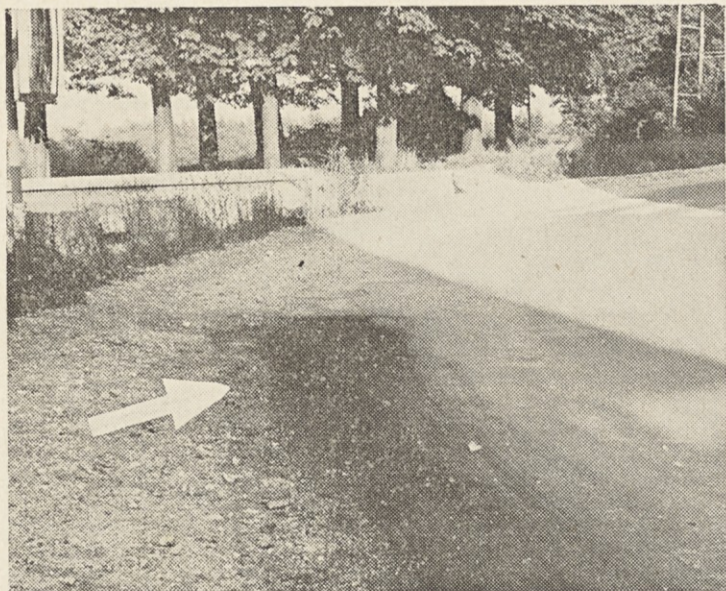
Mesec dni je mirilo, odkar smo se vrnili s kolektivnega dopusta in zato je prav, da vam predstavimo goste, ki so v tem času obiskali naše podjetje. Menimo, da vas bo to zanimalo.

Prve dni avgusta je bila na obisku v naši tovarni skupina štiridesetih zaslužnih sindikalnih delavcev iz Semperita.

Med mnogimi razgovori strokovnih delavcev Save in Semperita je bila izražena želja za ogled naše tovarne in sindikalna organizacija pri nas jim je to omogočila. Gostje so bili v razgovoru seznanjeni z uspehi sodelovanja, nato pa so si ogledali tovarno.

Uvodoma so predstavniki Save gostom opisali zgodovinski razvoj tovarne in razvoj samoupravljanja pri nas. Posebno pozorni pa so bili gostje do primerjav med njihovimi dohodki, dopusti, stanovanjsko gradnjo, pokojninami in vlogo sindikata ter socialne službe v našem podjetju. Ugotovili so, da bistvenih razlik ni, le na to so opozorili, da imamo nekaj več ugodnosti kot oni.

Po razgovoru pa so si ogledali nekatere proizvodne delovne enote in se zelo pohvalno izrazili o moderni tehnologiji in strojih.

Da imajo nekateri skrajno malomaren odnos do surovin, nam prikazuje tale slika: pred dnevi je s kamiona padlo nekaj vreč saj, in tisto, kar je izpadlo iz strganih vreč, se delavcem enostavno ni zdelo vredno pobrati.

Kaj dela naša sindikalna organizacija

O delu naše sindikalne organizacije in njenih organov je v zadnjem času slišati precej različnih komentarjev. Mnogi pravijo, da naš sindikat nič ne dela in da je organizacija neaktivna.

Zakaj tako mnenje? Neobveščeno ali zlonamerno? Menim, da ne eno ne drugo. Člani sindikalne organizacije, s katerimi sem se pogovarjal bodisi na sestankih ali pa osebno in seveda tudi delavci, opozarjajo na mnenje, ki je še trdno zasidrano v miselnosti mnogih med nami: predstava o takoimenovani »pravi« vlogi sindikata v delovni organizaciji. »Sindikat naj bi vendar skrbel za ceno nabavo ozimnice svojim delavcem, za nakup dr. blaga ipd. (po znižanih cenah).« Takšno mnenje nam gotovo pove vsak deseti Savčan. Priznati moramo, da imajo za tako mnenje vsaj delno podlago, kajti še pred nedavnim smo pri nas tako tudi delali — čeprav je bila ta naloga bolj postranska.

ZA KAJ PRAVZAPRAV GRE?

Naj opozorim, da s tem sestavkom ne bijem plat zvona, češ pozor... Osnovna aktivnost sindikalne organizacije je razvijanje samoupravljanja, od koder naj izvirajo taki družbeno ekonomski odnosi, ki zagotavljajo delavcem organizirano in varno delo in naraščanje osebnega in družbenega standarda.

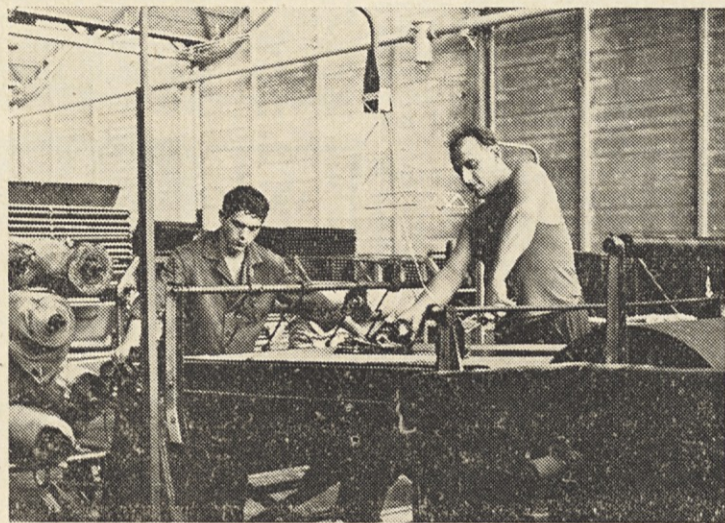
S sprejetjem novega statuta podjetja, gospodarskega načrta ter srednjeročnega programa razvoja podjetja, smo si jasno začrtali nadaljnji razvoj podjetja. Med tem časom smo tudi izvolili nove organe upravljanja in jim zaupali, da bodo naloge v celoti izvršene. Podlaga temu so dokaj organizirane strokovne službe in proizvodne delovne enote, ki so odgovorne, da uresničijo kratkoročne in srednjeročne načrte. Uspešno delo v strokovnih službah ter proizvodnih delovnih enotah pa pomeni hkrati uspešno delo samoupravnih organov podjetja. Ob tem imajo pomembne naloge tudi družbeno-politične organizacije, ki si morajo prizadevati, da se člani organizacij vsi po svo-

gani v delovnih enotah, to je sveti delovnih enot in zbori delavcev razpravljali o vseh pomembnejših gospodarskih nalogah, ki so določene s statutom in načrti podjetja. To pomeni, da sindikalni pododbori poleg tega, da organizirajo volitve, proslave, izlete, prvenstveno skrbijo, da delovne enote uspešno opravijo proizvodno gospodarske naloge. Pri tem ni važno samo operativno delo, za kar so zadolženi vsi strokovni in drugi delavci, ampak tudi uspešno delo organov upravljanja, katerih delo v delovnih enotah je prav

● Za dobro delo organov upravljanja je potrebno še boljše informiranje in več izobraževanja.

● Člani sindikalnega odbora, izvršnega sveta, komisij ter sindikalnih pododborov po delovnih enotah se moramo posluževati vseh informativnih sredstev v podjetju, da bomo do podrobnosti seznanjeni z vsemi važnejšimi nalogami v podjetju.

● Sindikalna organizacija mora še naprej nuditi vso podporo in zaščito svojim članom in skrbeti, da so varovane samoupravne pravice delavcev.

Branko Mulej in Branko Zupan pri dublirnem stroju

tako pomembno kakor v delavskem svetu podjetja. Zato morajo sindikalni pododbori sodelovati s samoupravnimi organi v delovnih enotah in si skupno prizadevati za izvajanje določil statuta podjetja in drugih internih aktov. (Če bo npr. sindikalni pododbor v delovni enoti opozoril izvršni odbor sindikata, da kljub pomoči samoupravnih organov v delovni enoti ne delajo, bo že s tem opravil pomembno delo.)

● Sindikalni odbor mora tudi v bodoče razpravljati o vseh važnejših gospodarskih vprašanjih, svoje mnenje pa posredovati odgovornim strokovnim službam.

● Sindikalna organizacija mora sodelovati z organizacijo ZK in mladinsko organizacijo.

● Sindikalna organizacija mora v sodelovanju z ZK in mladinsko organizacijo odločno nastopiti proti pojavom, ki zavirajo nadaljnji razvoj samoupravnega sistema in poslovne uspešnosti podjetja. Zato predlagamo kadrovske službi, da nesposobne delavce hitro zamenja za sposobnejše.

Priznati moramo, da smo prav v Savi mnogo tega tudi dosegli (mislim kot delovna organizacija in po zaslugi vseh delavcev.) Priznati pa moramo, da se pri nas včasih na uspehih radi uspavamo. To je pa slabo ali celo nevarno.

KJE SO VZROKI?

V zadnjem času opažamo nedelavnost posameznikov v organih upravljanja in v organih družbeno-političnih organizacij. Nedelavnost posameznikov prehaja na celotno organizacijo, na člane.

Znano je, da družbeno-politično delo v poletnih mesecih pojenja. Toda naš »počitek« bomo morali kar takoj prekiniti, ker so pred nami zelo odgovorne naloge: izpolnjevanje gospodarskega načrta, srednjeročnega programa razvoja podjetja in izvajanje statuta.

Poslovni uspeh v prvi polovici leta kaže, da smo si postavili zelo zahteven gospodarski načrt. Izpolnitev je komaj zadovoljiva — to pa pomeni, da bo proti koncu še težje. Pri tem bo pomembno prizadevanje vsakega delavca, vsake delovne enote in ne nazadnje aktivnost družbeno-političnih organizacij pod skupnim geslom: samodisciplina, boljša organiziranost, večja odgovornost posameznika in skupin.

Sava je v zadnjih letih dosegla zavirljive uspehe. V času od uveljavitve reforme so mnoge delovne organizacije preživljale težke čase. Mi pa smo prav v tem času naredili velik korak naprej. V zadnjih petih letih smo več kot podvojili proizvodnjo. Zato so za služni vsi delavci Save.

Prav zdaj smo spet pred velikim vzponom — ki je edina pot za nas. Naš cilj bomo dosegli le s svojimi močmi, z zvestim izpolnjevanjem delovnih in političnih nalog.

Tu notri, prav v središču naporov pa mora biti tudi sindikalna organizacija. To je očitno pomembnejše, kakor nabava ozimnice...

BLAŽ STUDEN

Ze vrsto let poteka izmenjava mladine med Kranjem in pobratnim francoskim mestom La Ciotat. Mladim iz Kranja francoski prijatelji kaj radi pokažejo svoje gospodarske in turistične lepote. Trudijo se, da bi dobili čim bolj verno sliko o njihovem življenju in

Gostje iz Semperita med ogledom naše tovarne

njihovem mestu. Enako jim želijo tudi kranjski mladinci prikazati kar največ tistega, kar je povezano z imenom mesta Kranj. Ker je Sava zelo uspešno kranjsko podjetje, so gostitelji francoske kolege pripeljali tudi k nam, da si jo ogledajo. Gostitelj v naši tovarni je bil predsednik ZM tov. Peter Bogataj. Poleg ogleda tovarne so se seznanili tudi z delom mladih pri nas. Popoldan pa jim je mladinska organizacija priredila piknik v Crngrobu nad Žabnico.

Mladi gostje iz Francije si ogledujejo izdelovanje hlačnic za avtoplašče v avtopnevmatikarni

IZ LOZNICE

Pred kratkim se je mudil na obisku v Savi generalni direktor Loznice inž. Radenko Komarčević. Z njim je bil tudi pomočnik glavnega direktorja poslovnega združenja tekstilne industrije Slovenije tov. Dolenc.

Pogovori so bili poslovnega značaja in so se nanašali na dobavo nylon korda, ki ga je pričela izdelovati Loznica in smo ga do sedaj uvažali za devize. Poskusno bomo začeli z domačim kordom delati predvidoma v zadnji polovici letošnjega leta.

IZ PODJETJA AVTOCOMMERCE IZ LJUBLJANE

Na poslovne pogovore je pred nedavnim prišel tudi glavni direktor podjetja Avtocommerce iz Ljubljane tov. Milan Naglič. S predstavniki Save se je pogovarjal o prodaji avtopnevmatike omenjenemu podjetju.

Direktor Loznice (drugi z desne) v razgovoru z vodilnimi delavci Save

Blaž Studen: »Naš cilj bomo dosegli le s svojimi močmi, z vestnim izpolnjevanjem delovnih in političnih nalog«

jih močeh in sposobnosti vključijo v samoupravni razvoj z namenom, da čim uspešneje izvajamo začrtani program dela. Sindikalna organizacija bo še naprej izvajala svoj program dela, ob tem pa se bo še posebno morala zavzemati za naslednje:

● Sindikalni pododborji morajo skrbeti, da bodo samoupravni or-

● Prizadevati si je treba za dejansko uveljavljanje vpliva delovnega človeka na proizvodnjo in delitev celotnega dohodka. Vzroki za nesoglasje so često v nepoznavanju statuta in pravilnikov.

● Vztrajati moramo pri nenehnem izboljševanju strukture vodilnih strokovnih delavcev in delavcev v organih upravljanja.

V teku so priprave za gradnjo počitniškega doma v Novigradu

Delavski svet podjetja je leta 1968 zadolžil kadrovske službe, da pripravi predlog gradnje novega počitniškega doma na področju Istre. Eden glavnih razlogov, ki je vplival na tako odločitev delavskega sveta, je bilo pomanjkanje prostora (ležišč) v počitniškem domu v Crikvenici. Zato smo lani ta dom prodali.

Našemu podjetju se je letos ponudila zelo ugodna priložnost, da prične z gradnjo novega počitniškega doma v Pineti pri Novigradu. Zemljišče je last Zavoda za klimatsko zdravljenje otrok Kranj, nam pa so ga odstopili brezplačno.

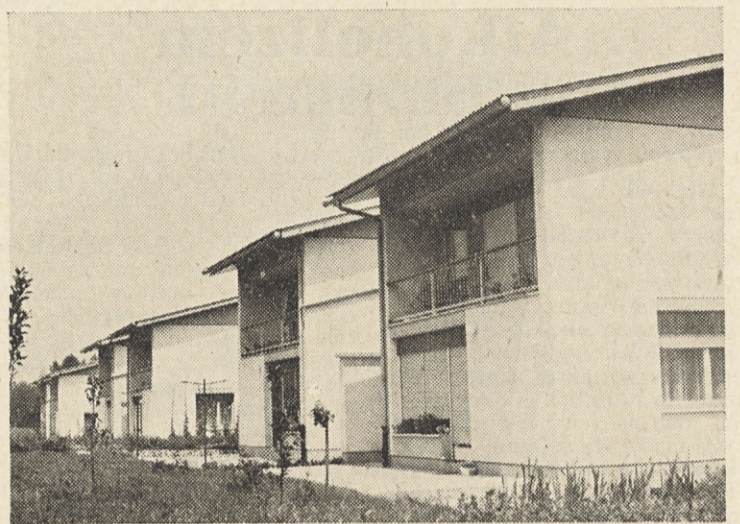
Pineta pri Novigradu je polotok, na katerem imajo svoje počitniške domove mnoga podjetja iz Slovenije. Polotok je pogozden. Dohodk morju je varen, v bližnji in daljni okolici pa ni industrije, ki bi onesnažila morje. V Novigradu je klima mila z redkimi padavinskimi obdobji. To je bil tudi eden od razlogov, da so gorenjske občine zgradile zdravilišče za letovanje otrok. Dohodk do Pinete je po cesti, ki se odcepi cca 300 m pred

Novigradom. Do Novigrada je cesta na novo asfaltirana, odcep do Pinete v dolžini 2 km pa je dobro vzdrževan makadam.

Naš počitniški dom naj bi imel 130 ležišč. Stavba bo dvonadstropna, v vsako sobo pa bo vhod z zunanje strani. Polovica sob bo imela teraso s pogledom na morje, druga polovica pa balkone. V vsaki sobi bodo sanitarije s toplo in mrzlo vodo ter tušem. V počitniškem domu bo tudi klubski prostor, kjer bo možno gledati televizijo, igrati šah... Dom ne bo imel svoje jedilnice in kuhinje, zato bo gradnja znatno cenejša. Gostje našega počitniškega doma se bodo hranili v počitniškem domu zavoda za klimatsko zdravljenje otrok, ki ima v Pineti tudi moderno kuhinjo in jedilnico. Do sedaj njihova kuhinja ni bila polno izkoriščena. Omenjeni zavod ima kvalificirano osebje, zato bo odpadla tudi skrb, ki smo jo imeli doslej vsako leto, ko smo iskali sposobne delavce za naš počitniški dom v Crikvenici. Največja privlačnost novega počitniškega doma pa bo brez dvoma velik

park, ki sega vse do morja. Park je lepo urejen: na voljo so igrišča za otroke, urejena plaža s tušem. Tudi za zabavo je poskrbljeno, saj je v domovih slovenskih podjetij, ki so v neposredni bližini, vse poletje glasba s plesom. Kdor pa bo letoval s svojim avtomobilom, bo šel lahko na izlet v Poreč in Umag, ki sta oddaljena od Novigrada 12 km.

Delavski svet podjetja in odbor za program in razvoj podjetja sta že razpravljala o predvideni gradnji počitniškega doma in sprejela sklep, da se maročijo ustrezni načrti. Predvidevamo, da bomo z gradnjo pričeli jeseni letos, dela pa bodo končana do prihodnje turistične sezone. F. D.

Le kdo si ne želi lastnega doma. Pot do njega je za mnoge pretežka, zato upajmo, da bo novi pravilnik marsikomu pomagal iz zadrege.

Pripravlja se sprememba pravilnika o delitvi sredstev sklada skupne porabe

V zadnjih letih je nastala na področju stanovanjskega gospodarstva vrsta negativnih pojavov, ki v znatni meri zavirajo hitrejšo gradnjo stanovanj. Po podatkih republiškega sveta sindikatov v Sloveniji trenutno primanjkuje 57.000 stanovanj. Ker je povpraševanje po stanovanjih zelo veliko, naglo naraščajo cene gradbenega in instalacijskega materiala, obrtniških del, itd. Za delavce s povprečnimi osebnimi dohodki postaja zaradi tega nakup ali gradnja lastnega stanovanja skoraj nemogoča. Gradnja stanovanja je tako draga tudi zato, ker ni dovolj povezave med gradbenimi podjetji in njihovimi kooperanti, dalje med občinami, bankami, stanovanjskimi podjetji in urbanisti. V strukturi cene za stanovanje ima znatni delež cena zemlje, komunalna ureditev zemljišča, stroški za urbanistično dokumentacijo ter gradbena, instalaterska in obrtniška dela.

Podobni problemi pri gradnji stanovanj se pojavljajo tudi v kranjski občini. Gradbeno podjetje Projekt kasni z izdelavo stanovanj za trg, ker primanjkuje gradbenega materiala, v znatni meri pa tudi zato, ker gradi druge objekte, ki so bolj akumulativni (hoteli, veleblagovnice, mostovi itd.). Cena za m² stanovanjske površine se je v zadnjih dveh letih povečala za 50%. Zaradi takega položaja si ljudje pomagajo iz stanovanjske stiske tako, da odkupujejo starejše hiše ali se odločijo za gradnjo svoje hiše. Za omenjene oblike reševanja stanovanjske problematike se v največji meri odločajo delavci, ki nimajo visokih osebnih dohodkov, zato si pritrjujejo od ust vsak dinar in ga vložijo v gradnjo hiše.

Tudi v našem podjetju je položaj podoben, saj ima vložene denarje za stanovanje več kot 100 delavcev, prav toliko pa je prosilcev za individualno gradnjo in nakup starejših hiš. Zaradi proble-

mov, ki nastajajo pri gradnji stanovanj za trg, bodo prva stanovanja za potrebe naših delavcev na voljo šele konec prihodnjega leta. Ker do sedaj podjetje ni naročilo stanovanj za delavce, nujno potrebuje — po podatkih kadrovske službe — novo stanovanje cca. 60 delavcev.

Če bomo hoteli hitreje reševati stanovanjske probleme naših delavcev, bomo morali v ta namen oddvojiti več sredstev, obenem pa bo treba tudi dopolniti pravilnik, ki je že zastarel.

Področje družbenega standarda delavcev in s tem tudi reševanje stanovanjske problematike ureja pravilnik o delitvi sredstev skupne porabe, ki ga je delavski svet podjetja sprejel leta 1968.

V pravilniku bo treba na novo obdelati pristojnosti delavskega sveta in odbora pri odločanju o stanovanjskih vprašanjih. Nadalje bo treba izdelati kriterije za objektivno ocenjevanje stanovanjskih razmer delavcev, kar je eno najtežjih vprašanj. Npr. komu dodeliti stanovanje, če je 10 prosilcev, ki imajo približno enake težke stanovanjske razmere, na voljo pa je samo eno stanovanje.

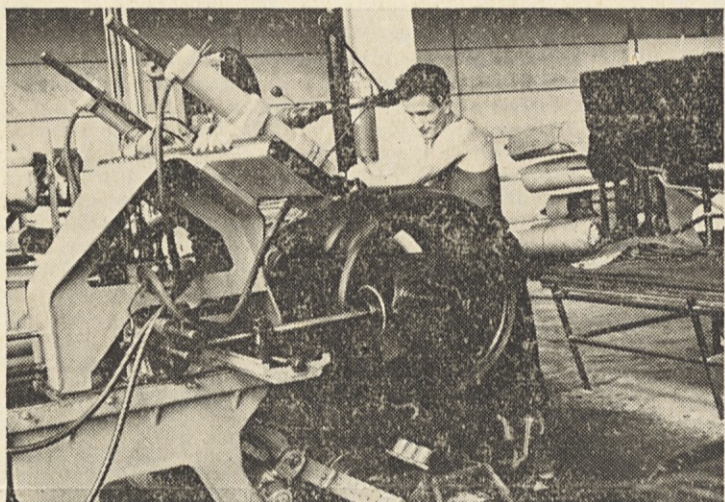
V pravilniku bo treba tudi določiti, katerih oblik reševanja stanovanjske problematike se bo podjetje v bodoče posluževalo. Z ozirom na strukturo prosilcev bo sta verjetno v prihodnjih letih prevladovali dve obliki reševanja stanovanjske problematike: kreditiranje odkupa stanovanj v blokih z obvezno soudeležbo delavca ter kreditiranje individualne gradnje. Brezplačno dodeljevanje stanovanj naj bi se odobravalo samo socialno ogroženim delavcem in strokovnjakom, ki so podjetju nujno potrebni. Pri tem bo treba definirati, kdo je socialno ogrožen prosilec in kakšen naj bo osebni dohodek na družinskega člana, da se bo prosilca obravnavalo

lo kot socialno ogroženega. Ker podjetje iz dohodka ne bo moglo oddvajati toliko sredstev za reševanje stanovanjske problematike, kot je prosilcev, bodo morali delavci k odkupu stanovanj prispevati tudi del svojih sredstev. Kolikšna naj bo višina prispevka, bodo morali samoupravni organi še določiti, verjetno pa bo treba prispevati 15 do 20% sredstev od vrednosti stanovanja, če sta v našem podjetju zaposlena oba zakonca oz. 50% sredstev, če je pri nas zaposlen samo prosilec, zakonec pa v drugem podjetju. V pravilniku bo treba določiti dobo vprašanja kredita, obrestno mero in način vračanja posojila, če delavec samovoljno zapusti naše podjetje.

V sedanjem pravilniku tudi ni določeno, kako se rešuje stanovanjski problem delavca, ki ima vloženo prošnjo za stanovanje, pa se je upokojil, preden je bila njegova prošnja ugodno rešena. Menim, da bi morali takemu delavcu dodeliti stanovanje, čeprav se je že upokojil, seveda, če živi v slabih stanovanjskih razmerah. V pravilnik bo treba vnesti tudi določilo, kakšen je postopek v primeru nasilne vselitve v stanovanje, ki je last našega podjetja. Taki primeri se v praksi še dogajajo.

To je samo nekaj bistvenih vprašanj, ki bodo morala dobiti odgovor v novem pravilniku o dodelitvi sredstev skupne porabe. Zaradi pomembnosti obravnavane problematike bo v nadaljnji politiki reševanja stanovanjske problematike razpravljati tudi sindikalni odbor podjetja, ki bo moral zavzeti do navedenih vprašanj določena stališča, katera bomo nato upoštevali pri pripravi novega pravilnika in posredovali v potrditev samoupravnim organom podjetja.

FRANC DOLENC

Vestnost, pridnost in prisebnost so lastnosti, ki so nujne na delovnem mestu. Te lastnosti pa lahko iščemo samo pri človeku, ki je veder, zadovoljen in se ne vdaja alkoholu.

Alkoholizem v industriji

(Nadaljevanje)

Preden bi več govorili o načinu in metodah zdravljenja alkoholizma, si oglejmo nekaj teorij, s katerimi si danes skušamo razlagati izvor in nastanek alkoholizma, ter nekaj tipičnih različnih boleznih, ki jih povzročajo pretirano uživanje alkoholnih pijač. V dosedanjih člankih smo pretežno poudarjali kot vzrok alkoholizma neugodnosti, ki jih povzročata hiter tempo industrializacije in večinoma neorganiziran prehod na nov način življenja in dela. Čeprav ta trditve v večini primerov veljajo za alkoholizem, ki ima svoj izvor v industriji, pa vendar ne smemo zanemariti druge vzroke, ki so lahko različne narave:

— ena od teorij nastanka oz. izvora alkoholizma pravi, da je pri nekaterih osebah produkcija določenih encimov, ki uravnavajo normalno presnovo, zmanjšana. Nekateri elementi človekove prehrane niso dovolj izravnani, tako da je prehrana organizma kljub navidezno zadostni količini nezadostna. Preko živčnih regulatorjev se ustvari apetit na alkohol, ki za silo izravnava omenjeni deficit v organizmu;

— druga od teorij izhaja iz znane dejstva, da alkohol zavira predvsem kompleksnejše psihične dejavnosti. Po tej analogiji se lahko pri določenih nevrotskih nevrotsko vedenje človeka pod vplivom alkohola tako daleč spremeni, da oseba najde neko zasilno rešitev svoje konfliktno situacije. Če to na videz komplicirano teorijo ilustriramo s primerom, ki so ga tako »pivci« kot abstinenti imeli možnost mnogokrat opazovati,

bo stvar mnogo jasnejša: vzemimo človeka, ki zaradi kakršnih koli nevrotskih težav samo s težavo vzpostavlja kontakte z drugimi in z družbo. Značilno za takega človeka je, da je tih in miren, nerad govori in je nerad v družbi. Vsakršna spodbuda, naj javno spregovori, čeprav samo v ozkem krogu ljudi (zlasti neznanjih), ima za posledico tipične reakcije kot jecljanje, rdečico na obrazu, potenje, hitro in sunkovito dihanje, v najhujših primerih celo omedlevico.

Torej reakcije, ki niso normalne. Včasih že samo kozareček ali dva napravita čudež. Alkoholiziran pa postane tak človek pravi govornik, strokovnjak na mnogih področjih, brez pridržkov je pripravljen svoje ideje razlagati vsem, ki ga le želijo poslušati. Alkohol ga »sprosti« in mu daje zupanje vase, tako da le redko opazi, da so se njegove »razprave« spustile na mnogo primitivnejšo raven, kot jo je sicer sposoben obdržati;

— sociološka teorija izvora alkoholizma pravi, da ima alkoholik oslabiljeno sposobnost družabljenja, ki se kaže v slabši sposobnosti vezanja na zakonskega tovariša in tudi v težjem vključevanju v razne grupe. Alkoholik pogosto menja kraj bivališča in zaposlitev (če je to le mogoče!), predčasno prekinja šolanje, zelo hitro dosega nizek socialni položaj itd. Čez ovire, ki jih ustvarja ta pomanjkljiva sposobnost družabljenja, pa pomaga alkohol (med alkoholiki je kar 12-krat več razvezanih kot nasploh).

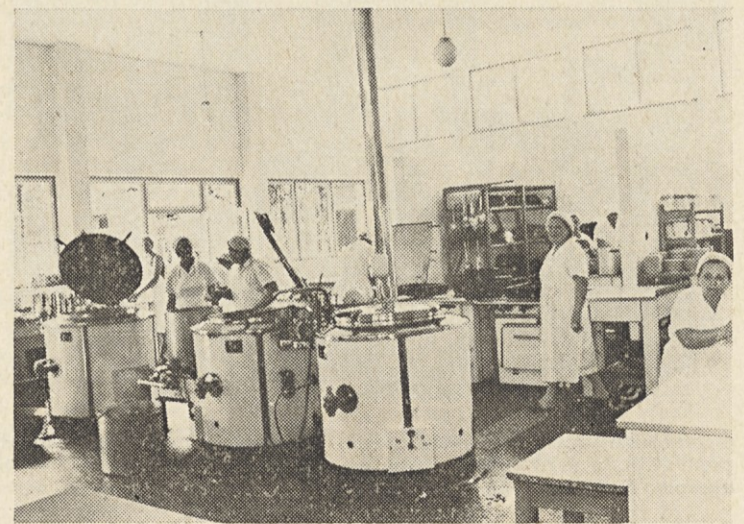
(Nadaljevanje na 4. strani)

Dopisuj

v

»SAVO«

to je
tvoje
glasilo

V moderni kuhinji zavoda za letovanje otrok v Novigradu bodo kuhali tudi hrano za naše dopustnike

Alkoholizem v industriji

(Nadaljevanje s 3. strani)

Nekatere organske ali osebne značilnosti torej ustvarjajo pogoje za alkoholizem. Skrbna analiza bi pri teh ljudeh v večini primerov odkrila nevrotične ali psihopatske poteze. Tem osebam pomeni prvi alkoholski opoj odkritje. Nakazuje jim lagodno pot iz sveta motranjih napetosti, tesnobe in neugodja. Alkohol jih vabi, oni pa osebno niso dovolj močni, da se vabilu ne bi odzvali. Tu je začetek dolgotrajnega procesa, tudi 10 ali 15 let trajajočega, v katerem pa lahko opazimo tipične faze in mejnike. Zelenel bi, da bi vsak potencialni alkoholik pazljivo prebral vse faze (ki jih povzemam po Jelinektu), in se zamislil nad posledicami, ki jih bom opisal.

A — Prvo fazo alkoholizma imenujemo tudi predalkoholno. V prvem štadiju si človek samo včasih išče olajšanje v alkoholu, v drugem stadiju je iskanje olajšanja v alkoholu že kar stalno. V nekaj kasnejšem obdobju se že dogaja, da pije človek maskrivaj, da mnogo premišljuje o alkoholu, da čuti pohlep po alkoholu, da se pojavljajo občutki krivde, zaradi katerih se izmika pogovoru in da se po pitju ne more spomniti nekaterih dogodkov med pitjem in pred njim.

B — Naslednjo fazo v razvoju alkoholizma imenujemo kritično. Značilno za to fazo je izguba kontrole nad količino zaužitega alkohola, agresivnost, trajni očitki vesti, kesanje, obdobje lokalne abstinence in ponovno silovito pitje. V tem obdobju alkoholik zanemarja službo, se izogiba pravih prijateljev, se nerad hrani itd. Zanj je zelo značilen upad seksualnih nagonov na eni strani, a bolesta alkoholiska ljubosumnost na drugi, zaradi česar prihaja do čistih preprirov med zakoncem in do krhanja družinske skladnosti.

C — Zadnja faza alkoholizma je kronična faza. V tem času je jutranji obrok alkohola že kar stalen, pijanost se podaljšuje na nekaj dni, moralni čut popolnoma upade. Umske sposobnosti hitro pešajo in pri približno 10% alkoholikov se javijo alkoholiske psihoze. Kljub navidezni »kondiciji« za pijančjo, ga alkoholik v tej fazi »nese« zelo malo. Zaradi grobega tresenja alkoholik ni več sposoben za večino poklicnih del. V končni fazi se alkoholik ne opravičuje pred samim seboj, prizna svoj poraz in postane dostopen za zdravljenje.

Predalkoholna faza je tista, v kateri bodoči alkoholik stopa prvič v stik z alkoholom in spozna v njem sredstvo, s katerim si lahko (navidez) olajša svoje osebne težave v obremenjenih situacijah. Mejniki, pri katerem se začne akutna faza, je izguba kon-

trole nad količino užitega alkohola — p.tje postane že potreba. Kronično fazo pa začenjajo večdnevne pivske periode, ki predstavljajo hud prekršek zoper družbene norme in občutno zmanjšujejo človekov ugled v družbi in družini. Izguba kontrole nad količino zaužitega alkohola pa je vsakakor karakteristika, ki loči alkoholika od običajnega pivca. Sicer pa ni nujno, da bo alkoholik prešel vse stopnje, ki sem jih opisal.

In kakšne so bolezenske težave, katerim so alkoholiki podvrženi? Uvodoma sem že omenil, da se bom omejil samo na nekatere psihične bolezni, za katerimi alkoholiki najčešče obolevajo. Omenil sem že osebne spremembe, ki jih doživi človek v teku razvoja alkoholizma, ki pa jih spremljajo motnje spomina, dojemanja, razsodnosti itd. Razpoložene kroničnih alkoholikov je često veselo, včasih pa tudi tesnobno in razdražljivo. Neredko zasledimo bolesto nezaupljivost in ljubosumnost. Opisane motnje pa spremljajo še telesne reakcije; motnje na želodcu, jetrih, obtočilnih itd.

Od težjih motenj je najpogostejši in javnosti tudi najbolj znan »delirium tremens«. Javlja se večinoma pri osebah, starih 45 do 50 let, ki popivajo najmanj pet let. Nastopi pa lahko tudi pri mlajših alkoholikih. Delirantni pojavi niso značilni samo za pivce žganja, temveč tudi za osebe, ki uživajo druge alkoholne pijače. Delirij napoveduje nekateri pojavi: bojazen in tesnoba, pojačano tresenje rok ali celega telesa, razni prividi. Nastopi večinoma zvečer. Značilni za delirij so mnogi prividi (večinoma manjše živali v gibanju, niti, pajčevine...), motnje v zaznavanju (postelja se dviga, tla se majejo); pacient sliši razne grozeče glasove, šume ipd. Bolnik se trese po vsem telesu, temperatura se mu zviša, včasih dobi napade padavice. Delirij traja navadno 2-5 dni, možno je, da alkoholik v času napada tudi umre.

Poleg delirija lahko nastopi pri alkoholiku »alkoholska halucinacija«. Značilne zanjo so slušne halucinacije. Bolnik sliši glasove, ki se pogovarjajo o njem. Vsebinsko teh pogovorov je vse prej kot prijetna. Glasovi obravnavajo razne bolnikove napake, ga zmerjajo in se posvetujejo med seboj, kako bi ga pokončali. Bolnika je teh glasov strah, skuša jim ubežati, vendar mu glasovi sledijo in zelo pogosto naredi tak bolnik samomor. Če se napad te bolezni srečno konča, a motnje trajajo še naprej, računamo lahko na pojav ene izmed duševnih bolezni. Ena izmed psihičnih motenj, ki se razvijajo zaradi alkoholizma, je alkoholiska ljubosumnostna blodnjavost. Ljubosumnost je pri kroničnih alkoholikih, o katerih vemo, da jim potencia pe-

Še nekaj o Angliji

Dopustniški čas sem letos, še s tremi sodelavci preživel v Veliki Britaniji, ali točneje v Oldhamu. Tipično angleško mesto, ki je bilo zgrajeno v času industrijske revolucije koncem 18. stoletja. Opečnate stavbe, vmes dimniki, med vsem tem ozke ulice in nad tem angleško vreme, sta mi Anglijo predstavila tako, kot sem si jo zamišljal iz knjig in raznih detektivskih filmov.

Kaj smo vsi štirje delali v Oldhamu, ni uganka. Vsi verjetno veste, o pobratenu med mesti Oldham in Kranj in o izmenjavi mladincev. Zaradi tega to tritedensko bivanje ni bilo samo dopust, kajti prostega časa je bilo zelo malo, temveč spoznavanje družbe, ljudi in njihovih navad, ogled tovarn, razni razgovori in obiski. Človek dobi ob vsem tem svoje mnenje, ki pa ga iz dneva v dan spreminja. Enkrat se čudi napredku, drugič pa se bolj čudi njihovu zapiranju v sto in še večletne norme. Osebnost sem se počutil utesnjenega med uro, čaj

in kavo? Zakaj? Nič nimam proti točnosti, toda če ti iz dneva v dan pojejo v angleški slovenščini: »Gremo, avtobus«, da ne bi morda zamudili kakšno sekundo, in če te, ko pride ura kave ali čaja, brez vprašanja zvlečejo v kavarno na pitje kave, človeka mine dobra volja. Ne mislim grajati: oni to delajo vse življenje, mi, navajeni odprtih gostiln od ranega jutra do pozne noči, pa se le stežka privadimo. Nekaj časa je zanimivo, potem pa začne presedati.

Veliko smo videli: od zgodovinskih krajev, v katerih se je krojila usoda združenega kraljestva, do tovarn kjer se kroji še danes delavčev življenjski standard. Tovarne, katere smo obiskali, so stara poslopja, ki pa za starimi zidovi skrivajo tehnični napredek. Moram pa poudariti, da za zaščito delavca po mojem (in po mišljenju še marsikoga) ni najbolje poskrbljeno. Življenje delavca v tovarni je tesno povezano z delom sindikata. Le-ta ima po njihovem mnenju veliko vlogo pri vodenju podjetij, pa čeprav so ta v zasebni lastnini, vendar pa te vloge še danes popolnoma ne razumem. Odgovora na vprašanje nisem dobil. Všeč jim je jugoslovanska pot v socializem, nevtralnost, lastnina proizvodnih sredstev. Tudi oni razmišljajo o tem, kako pa ne vedo. 80% podjetij je v rokah privatnikov, 20% pa v državni lastnini. Na vprašanje, ali jih mislijo dobiti z revolucijo, ki sicer ni v modi, ali z evolucijo zopet nisem dobil jasnega odgovora. Glavno je to, da so si ob stvarkah enotni. Angleži oz. Skoti so se odlično predstavili. »Angleži oz. Skoti« nisem napisal zaradi širjenja

nestrpnosti med njimi, temveč preprosto zato, ker vsak pri predstavljanju poudari: »Jaz sem Skot«, ali »Jaz sem Anglež.« Naj bo kakorkoli, vsi so dobri. Vodja v Angliji (mislim človeka, ki je bedel nad našim počutjem in življenjem) je bil Skot, kot je sam večkrat izrazil. Veliko ljudi smo spoznali: od matere županje, ki je veliko časa preživela v naši družbi, do vodilnih ljudi v tovarnah, ki smo jih obiskali, do posameznih občinskih moč in ljudi, ki so zadovoljni za razne interesne aktivnosti med mladimi skavti, društvo St. Johna, ki je staro čez 1000 let, itd. Pokukali smo celo v življenje angleške družine, in sicer tako, da smo nekega lepega dne — v nedeljo, po predhodnem načrtu obiskali (posamezno ali po dva skupaj) posamezne družine. Bili smo gostje pri angleških družinah. Zelo zanimivo, kajti tam Angleži niso tisti suhoparneži z obvezno kravato, kot smo jih navajeni iz raznih filmov in knjig, temveč preprosti ljudje, ki imajo svoj dom, družino, službo in skrb. Pa še nekeje niso tako angleški. To je na zabavah ali sprejemih — posebno ob koncu. So pač ljudje!

Nisem mislil pisati o posameznih dnevih, temveč sem poskušal s prikazom svojih vtisov in mnenj o Angliji in Angležih povedati vse to, kar sem v teh treh tednih videl in doživel. Mogoče sem kakšno stvar izpustil, ali pa sem bil morda preveč zloben; ne vem. O tem boste presodili vi, dragi bralci, posebno tisti, ki ste že imeli priložnost seznaniti se z Otokom in življenjem na njem.

STANE MARKELJ

Pišejo nam iz JLA

Prejmite mnogo pozdravov iz vročega Titograda. Vojaška suknja se mi je že tako skrčila, da jo bom moral v kratkem sleči.

Do sedaj so mi dnevi hitro minevali, zadnji tedni tukaj pa se vlečejo — kot bi se ustavili. Kmalu bom odšel domov. Do takrat lep pozdrav in kmalu na svidenje.

Vaš sodelavec Valentin Broljih, v. p. 3272/1A, VE 4, Titograd

DRAGI VOJAK TINE!

Tisto o vojaški suknji mi ni čisto jasno: se ti je uniforma skrčila zaradi vročine — ali pa je morda prehrana tako odlična?

No, prav rad ti verjamem, da se zadnji dnevi po polžje vlečejo — vendar boš ti doma verjetno prej, kot tale številka časopisa. Želim ti prijetno počutje v kolektivu in mnogo zadovoljstva pri delu!

UREDNIK

ZAHVALE

Najlepše se zahvaljujem za pomoč in izraze sožalja ob tragični izgubi moža in očeta JULIJANA KIKLA.

Posebna zahvala sodelavcem in gasilcem podjetja, ki so nam pomagali ob nesreči.

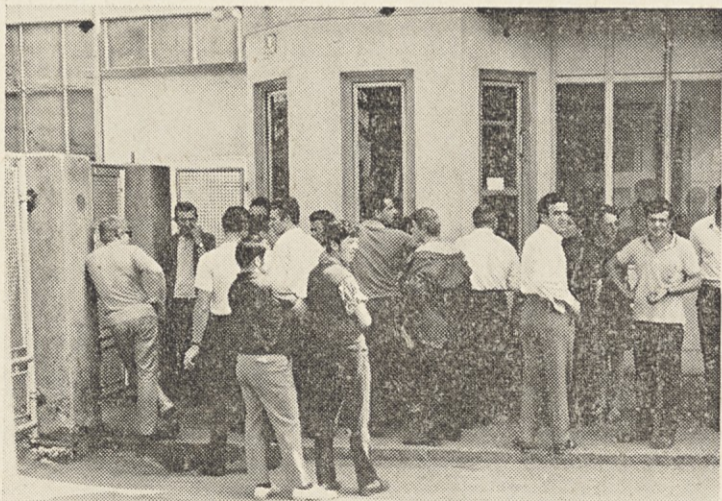
Bruna, Branko, Silvana in Stojan Kiki

Najlepše se zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem stiskarne in valjarne obrata I za lepo darilo ob upokojitvi. Vsem želim mnogo osebne sreče in delovnih uspehov.

Vinko Kralj

Ob tragični smrti BORE RADANOVIČA se zahvaljujemo sodelavcem delovne enote plastificiranja usnja za izraženo sožalje in poklonjeno cvetje.

družina Ratković

Opozarjamo, svarimo, pa vse ostane pri starem. Takole je 5 minut pred 14. uro pred našim vratarjem. Bo treba poseči po ostrejših ukrepih, če hočemo, da bo drugače?